

בש"פ 333/17 - פלוני נ' מדינת ישראל

בש"פ 333/17 - פלוני נ' מדינת ישראל עליון

בש"פ 333/17

פלוני

נגד

מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

[31.01.2017]

כבוד השופט י' דנציגר

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע במ"ת 54328-11-16 מיום 29.12.2016 שניתן על ידי כב'

השופט ג' לזין

בשם העורר - עו"ד אורי בן נתן

בשם המשיבה - עו"ד סיגל בלום

החלטה

לפני ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע (השופט ג' לזין) במ"ת 54328-11-16 מיום 29.12.2016,

במסגרתה הוארך מעצרו של העורר מאחורי סורג וברזל עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

רקע והליכים

1. ביום 23.11.2016 הוגש נגד העורר כתב אישום המייחס לו עבירה של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); והחזקת סכין שלא כדין לפי סעיף 186(א) לחוק. בתמצית ייאמר, כי לפי המתואר בכתב האישום יצר העורר (שהינו קטין יליד שנת 2000) קשר עם קטין אחר (להלן: המתלונן) בעקבות חוב של 2,000 ש"ח שהיה חייב לעורר. לאחר שקבעו להיפגש, המתין העורר למתלונן עם אדם נוסף. לאחר דין ודברים ביניהם, בו מסר המתלונן כי יוכל להשיב את החוב רק בתשלומים, דקר העורר את המתלונן בסכין ונמלט מהמקום. המתלונן הובהל לבית החולים שם הוברר כי הוא סובל מדקירה עמוקה בחזה מעל מותן שמאל. בהמשך, נותח המתלונן. כחלק מהניתוח ועל מנת להציל את חייו, בוצעה כריתה של הלב הדיסטלי ותפירה במקום.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המשיבה בקשה להארכת מעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו. ביום 30.11.2016 הוגש תסקיר ראשון בעניינו של העורר. נמסר כי האם מתקשה לתת אמון בממסד ובגורמי הטיפול וכי האב סובל מבעיות שימוש בסמים ומרצה עונש מאסר. על פי התסקיר, לעורר מעורבות קודמת עם רשויות החוק כאשר בשלוש הזדמנויות שונות החליטה המשטרה לסגור תיקים שנפתחו נגדו. בשל מעורבות העורר בעבירת אלימות כה חמורה והפער העולה אל מול תפקודו והתנהגותו, ביקש שירות המבחן לערוך לעורר אבחון פסיכולוגי מקיף.
3. ביום 12.12.2016 נערך לעורר אבחון פסיכולוגי, עליו דווח בתסקיר משלים מיום 15.12.2016. בתסקיר נמסר, כי האם הגיעה לאבחון אך שיתוף הפעולה שלה היה חלקי והיא זעמה על כך ששירות המבחן לא המליץ על שחרור העורר לבית דודתו בעיר מסוימת. צוין כי התנהלותה של האם פוגעת ביכולתו של העורר ליתן אמון בגורמי הטיפול ולהתגייס לתהליך טיפולי. אשר לאבחון הפסיכולוגי, נמסר כי עלתה תמונה של נער עם עיכוב התפתחותי; בטחון העצמי נמוך והוא שרוי בקונפליקט אדיפאלי. הומלץ על שילובו של העורר במסגרת כוללת בעלת גבולות ברורים, שתעזור לו לנהל את חייו ותהווה תשתית חלופית לדמות אב. בהתאם, נמסר כי החלופה המתאימה ביותר היא חלופה מוסדית אך העורר ואמו מסרבים לכך. צוין כי ייתכן וניתן יהיה לשחרר את העורר לבית הדודה לתקופת ביניים וכפתרון זמני בלבד עד למועד קליטתו במסגרת מוסדית.
4. בדיון בבית המשפט המחוזי ביום 18.12.2016 הסכים בא-כוח העורר לקיומן של ראיות לכאורה ולקיומה של עילת מעצר. עם זאת, ביקש לשחרר את העורר לבית הדודה וצוין כי העורר ומשפחתו מתנגדים נחרצות לטיפול במוסד, אך כי העורר מסכים לכל טיפול במסגרת פתוחה. באת-כוח המשיבה התנגדה נחרצות לשחרור העורר, בהדגישה את המסוכנות הגבוהה העולה מהמעשים המיוחסים לו. בתום הדיון הורה בית המשפט לשירות המבחן לבדוק את האפשרות למעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני בבית דודתו או בבית סבו וסבתו בעיר אחרת, בה בוצעו העבירות נשוא כתב האישום.
5. בתסקיר משלים מיום 22.12.2016 נמסר כי מאחר שאין תשתית "בזק" בבית הדודה לא תתכן בו חלופה של מעצר בפיקוח אלקטרוני. לגבי הסב צוין כי הוא בעל עבר פלילי וריצה עונשי מאסר בגין עבירות סמים, כשהמאסר האחרון היה בשנת 2002. לדבריו, עבר תהליך שיקום והוא מנהל אורח חיים נורמטיבי. לסב ולסבתא שני בנים נוספים מלבד אם העורר והדודה, האחד בן 33, מתגורר בבית הסב וריצה עונש מאסר בגין עבירות רכוש. השני בן 40 ונמצא כעת בכלא בגין אלימות כלפי אם בנו. שירות המבחן התרשם כי הסב והסבתא (הורי האם) מבינים את תפקיד הפיקוח ואת גודל האחריות. לדבריהם, העורר נשמע לסמכותם ומכבד אותם כך שהשהות בביתם יטיב עימו. עם זאת, צוין כי העובדה שבני המשפחה מעורבים בפלילים בעבר ובהווה מעוררת דאגה ביחס לתכנים ולנורמות אליהם יהא חשוף העורר. סיכומו של דבר, חזר שירות המבחן על הערכתו כי העורר זקוק לטיפול במסגרת כוללת חוץ ביתית. עוד הוטעם ביחס לחלופה בבית סבו וסבתו כי שחרור העורר לחלופה בעיר בה בו בוצעה העבירה מלכתחילה מעמידה את העורר בסיכון של מפגש עם המתלונן או מי מטעמו, דבר שאף שולל אפשרות לשלבו בטיפול בקהילה. נוכח כל האמור, התקשה שירות המבחן לגבש המלצה והותיר את ההחלטה לפתחו של בית המשפט.
6. בהחלטה נשוא הערר, קבע בית המשפט המחוזי כי על אף שהמקרה דנן מעורר "לבטים קשים", בנסיבות העניין לא ניתן להבטיח כי העורר לא יבצע מעשה אלימות ועולה חשש כי החלופה שהוצעה על ידו לא תבטיח את שלום הציבור. אל מול ה"סיכון", כך נקבע, לא עומד "סיכון" ממשי ועל כן חרף הרצון הטוב של משפחת העורר אין לשחררו ממעצר מאחורי סורג ובריח.
- טענות הצדדים וההליכים בבית משפט זה

7. העורר טוען - באמצעות בא-כוחו, עו"ד אורי בן נתן - כי יש להורות על מעצרו בפיקוח אלקטרוני בבית סבו וסבתו ובפיקוחם. בתוך כך, מטעים העורר את גילו הצעיר; את ההתרשמות לטובה מן המפקחים שהציע; את העובדה כי בית סבו וסבתו מצוי בצידה השני של העיר ורחוק ממקום מגוריו של המתלונן; ואת העובדה כי אין בנמצא בני משפחה נוספים, כך שלא ניתן יהיה להציג חלופות נוספות. עוד מוסר העורר כי אין מבחינתו הבדל בין חלופה מוסדית לבין מעצר מאחורי סורג וברח.
8. המשיבה טוענת - באמצעות באת-כוחה, עו"ד סיגל בלום - כי החלופה המוסדית היא החלופה הנכונה היחידה בעניינו של העורר כאשר לא ניתן להשיב את העורר לעיר בה בוצעו העבירות נשוא כתב האישום. זאת בייחוד, נוכח תיאור משפחתו של העורר כעולה מהתסקירים שהוגשו בעניינו והעובדה כי לא ניתן למצוא מענה טיפולי הולם בעיר זו. עוד מוטעמת המסוכנות העולה מהמעשים המתוארים בכתב האישום וכי לעורר אמנם אין עבר פלילי אך עומדות לחובתו הסתבכויות קודמות עם החוק.
9. ביום 17.1.2017 נערך לפני דיון בערר. בתום הדיון, סירב העורר להצעה שהוצעה על ידי - שכללה את העברתו לתקופת ביניים לחלופה מוסדית חוץ ביתית, כשבינתיים תוכן תכנית של שירות המבחן לטיפול בקהילה - אך ביקש שהות לערוך בירורים עם קצינת המבחן ולהודיע בדבר תוצאותיהם בטרם תינתן החלטה בערר.
10. בהודעת העורר מיום 18.1.2017 מסר כי הוא מסרב להיכנס לחלופה מוסדית חוץ ביתית. בהחלטתי מיום 19.1.2017 הוריתי כי שירות המבחן יכין תכנית לשילובו של העורר במסגרת טיפולית בקהילה, היה ויועבר למעצר בפיקוח אלקטרוני בבית סבו וסבתו.
11. ביום 30.1.2017 הוגשה תכנית כאמור על ידי שירות המבחן, הכוללת שלושה מרכיבים טיפוליים מרכזיים: שילוב של העורר בקבוצת פיקוח מעצר פעם בשבוע, ביום רביעי בין השעות 14:30-16:00; שיחות פרטניות עם קצינת המבחן; ובדיקות אקראיות לגילוי סם. לצד זאת, הוטעם כי לא ניתן יהיה בשלב זה לעשות עבודה טיפולית משמעותית שכן העורר מכחיש מכל וכל את המיוחס לו בכתב האישום; וכי בשל הקרבה הגיאוגרפית למתלונן וקיומם של חברים משותפים (למתלונן ולעורר) הלומדים בבית הספר לא ניתן בשלב זה להמליץ על חזרתו לספסל הלימודים. בסוף דבריו, חזר שירות המבחן על הערכתו כי העורר זקוק לטיפול במסגרת כוללת חוץ ביתית והטעים את הבעייתיות שבשחרורו של העורר לעיר בה בוצעו לכאורה העבירות.
12. דיון והכרעה לאחר שעיניתי בהודעת הערר על נספחיה והקשבתי בקשב רב לטענות שהועלו לפני בדיון, הגעתי - בלב כבד ולא בלי התלבטות - לכלל מסקנה כי אין מנוס מדחיית הערר. נקודת המוצא לדיון בעניינו של העורר הינה מחד, החומרה היתרה הנשקפת מהמעשים המיוחסים לו בכתב האישום ומאידך, מושכלות היסוד לפיהן ככל שמדובר בקטין קיימת חובה מוגברת לבחון האם ניתן יהיה להשיג את מטרת המעצר שלא באמצעות מעצר מאחורי סורג וברח [ראו, למשל: בש"פ 6033/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה ל' וההפניות שם (26.8.2012)]. לדאבוני, על אף כי אין ספק שבנסיבות דנן ראוי היה להורות על העברתו של העורר לחלופת מעצר מוסדית חוץ ביתית, העורר מסרב לאפשרות זו בכל תוקף.
13. על אף האמור, סברתי כי אילו תונח לפני תכנית טיפולית יסודית ורחבה בה ישולב העורר לצד מעצרו בפיקוח אלקטרוני בבית סבו וסבתו, ניתן יהיה להרהר בדבר. עם זאת, ועם כל הצער שבדבר, התכנית שהונחה לפני איננה כזו, בלשון המעטה. הלכה למעשה, מדובר בתכנית שאין בה כדי לתת מענה טיפולי כוללני לעורר ובפרט להניח את הדעת באשר לפעילויות בהן ייטול העורר חלק במסגרת שהותו במעצר בפיקוח אלקטרוני בית סבו וסבתו. זאת, שכן התכנית שהוצגה אינה מתייחסת לאפשרות שילובו בלימודים (בעיר זו או אחרת) והיא כוללת השתתפות בקבוצת פיקוח מעצר פעם אחת בשבוע בלבד למשך שעה וחצי בכל פעם.
14. הנה כי כן, נוכח המסוכנות הלכאורית הנשקפת מן העורר; בהינתן העובדה כי החלופה שהוצעה על ידו מצויה בעיר בה בוצעו העבירות המיוחסות לו, אף אם במרחק כזה או אחר מהמתלונן; בשים לב לבעייתיות שבשהותו של העורר לכל אורך היום בבית סבו וסבתו, אשר כעולה מתסקירי שירות המבחן אינו מהווה סביבה מיטבית; ומכיוון שאין בתכנית שהוצגה כדי לתת מענה הולם לקשיים שפורטו לעיל, שוכנעתי כי אין מנוס מהותרת העורר בשלב זה במעצר מאחורי סורג וברח.
15. סוף דבר, הערר נדחה איפוא.

ניתנה היום, ד' בשבט התשע"ז (31.1.2017).